

Posudek bakalářské práce

Autorka práce: Zuzana Trachtová

Název práce: Taky se bitkujem: Kulturní modely násilí z pohledu romských dívek

Místo a rok vypracování: Seminář romistiky KSES FF UK, Praha 2016

Cílem bakalářské práce je objasnit, jak rozumí vybraná skupina romských dívek ve věku 14 – 17 let tématu násilí, jaké asociace s násilím spojují, jakých pro ně nabývá významů a jak ho verbalizují.

Autorka při volbě tématu i při jeho zpracování vyšla z terénní zkušenosti s romskými teenagery, s nimiž pracovala jako koordinátorka nízkoprahového klubu pro romskou mládež. Téma širěji zpracovala již na FHS UK, v obhajované bakalářské práci se pak soustředila na romské dívky. Teoreticky svoji práci ukotvuje v konceptu kulturních modelů, kde kulturní modely popisuje jako kognitivní struktury, skrze něž člověk interpretuje svou zkušenost světa.

V úvodu autorka vysvětluje záměr práce a následně se práci pokouší teoreticky podepřít. Významnou pasáží je zde zdůvodnění předpokladu genderové odlišnosti vnímání násilí u mužů a žen daného zejména výchovou, na němž je práce postavena.

Po teoretickém úvodu následuje kapitola o postavení Romů v České republice, kterou by bylo možné zestručnit, neboť spíše jen rekapituluje již publikovaná data. Z metodologického hlediska je v ní jeví ale cenné konstatování, že oddělovat romskou kulturu od neromské na úrovni romské mládeže je problematické, neboť Romové z většinové kultury čerpají a jsou v ní ve školách vzděláváni. Tezi však pro další práci autorka nijak nevyužívá. Následně velmi rámcově zasazuje téma práce do lokálního kontextu a podrobněji hovoří o postavení ženy v romské rodině. Posledně jmenovaná podkapitola již má pro interpretaci dat význam.

Podkapitola „Postavení v terénu a etická dilemata“, která následuje a uvozuje terénní data, je podle mého názoru nejlépe zpracovanou částí práce. Je zde zapojeno pozorování, popisy terénních situací, chování jednotlivých aktérů. Autorka práce je součástí děje a sebereflexivně se snaží zpětně dešifrovat svou vlastní situaci a logiku chování dalších aktérů.

Kapitoly, které mají za úkol představit terénní data, na rozdíl od kapitoly o pozici výzkumníka, trpí tím, že promluvy jsou vesměs věty, kterými aktéři vysvětlují výzkumníci, co dělají a proč to dělají. Tato vysvětlení mají samozřejmě vztah k diskurzu a jednání zkoumaných aktérů, ale z promluv často nepoznáme jaký. Objasňování vlastního jednání je samozřejmě součástí života aktérek a aktérů, ale z práce nelze porovnat, jak se liší rozhovory mezi aktéry a rozhovory s výzkumníci. Je celkem pochopitelné, že autorka stěží mohla být přítomna bitkám samotným, bitkám ale předchází agresivní chování a to se jistě projevuje i v jednotlivých skupinách navštěvujících nízkoprahová zařízení. Verbálním atakům je sice věnována též jedna podkapitola, opět však spíše formou popisu.

Je však nutno říci, že některé popisy a promluvy jsou již pravděpodobně blízko toho, jak si o sobě samotných mohou vyprávět aktéři, například ve chvíli, kdy hovoří o tom, jak jsou

vynervovaní, šílení, psychopati, jak při bitce nevnímají, co se děje kolem a podobně. I zde je však i na dikci sdělení vidět, že je promluva určena někomu, kdo přichází z vnějšku.

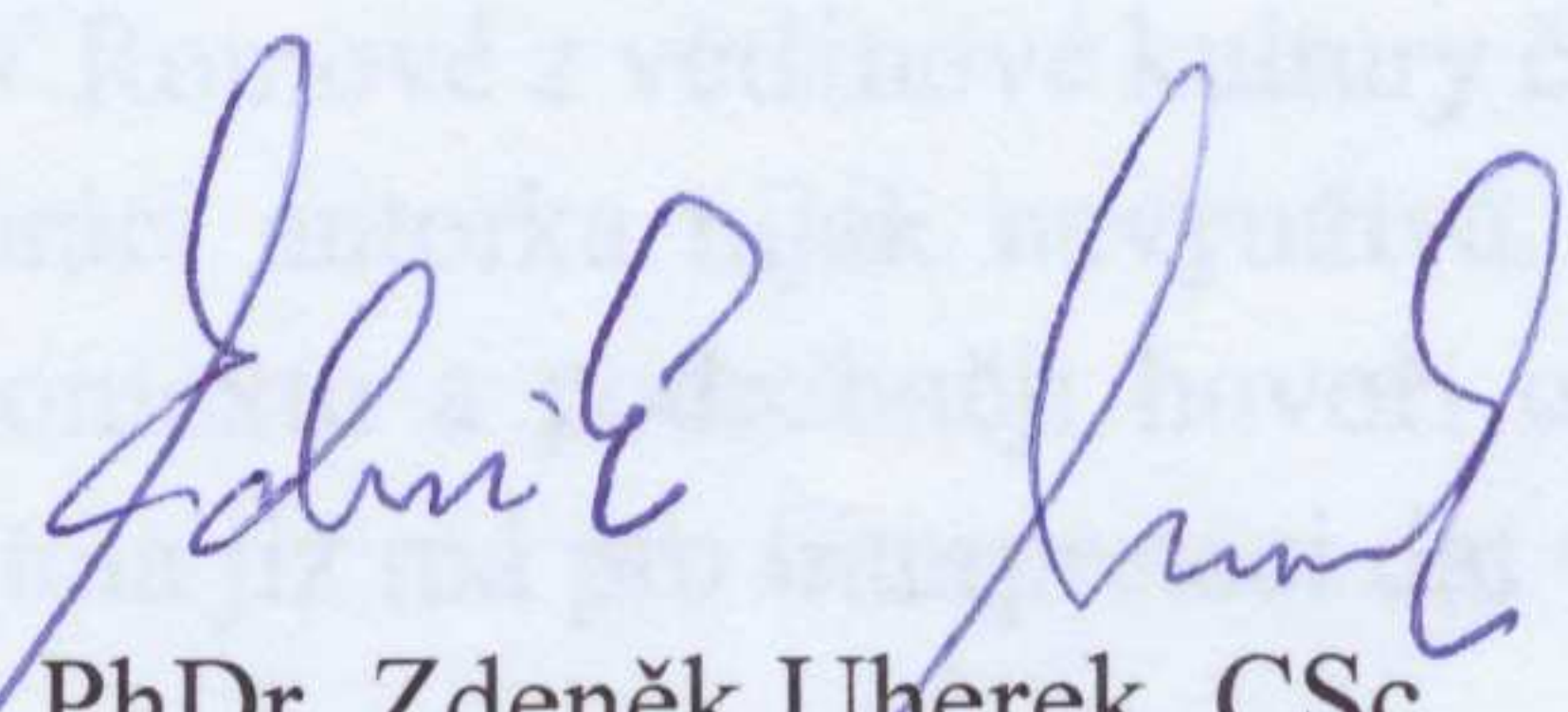
Titul sám pojem násilí již poněkud zužuje. Přesto by bylo třeba upozornit, že zde pravděpodobně uvažujeme jen o malé výseči typů chování, které by bylo do této kategorie možné zařadit, včetně například násilí na věcech. Koncept kulturních modelů je v práci diskutován jen povšechně a při práci s terénními daty nevidím rozdíl mezi kulturními modely a stereotypy. Prosím tedy o vysvětlení, v čem spočívá.

Poslední moje otázka směřuje na příčiny „bitkování“. V práci je zmíněno teritoriální chování a pomluvy. Důvodů k použití násilí ale jistě bývá více. Mohla by autorka popsat, s jakými příčinami násilného chování se zejména u dívek setkala?

Na práci je patrné, že pro autorku téma není nové (diplomová práce doposud nebyla zveřejněna, takže obě práce nelze porovnat, zda se nejedná o duplicitu). Práce je na bakalářskou práci velmi dobře podepřena citovanou literaturou, autorka může komparovat s předchozími výzkumy. Práce je dobře strukturována, logicky argumentována, je napsána s relativně malým množstvím překlepů a stylistických neobratností.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm velmi dobře.

V Praze 8. 6. 2016

Doc. PhDr. Zdeněk Uherek, CSc.

oponent